SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 183. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 25, 1991. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 25-го ВЕРЕСНЯ 1991 Ч. 183. РІК XCVIII.

Л. КРАВЧУК ВІДВІДАЄ НЮ ЙОРК І ВИСТУПИТЬ НА СЕСІЇ ГЕНЕРАЛЬНОЇ АСАМБЛЕЇ ООН

Ню Йорк (Марта Скорупська). — Під час офіційної візити до Канади і Америки голова Верховної Ради України Леонід Кравчук відвідає також Ню Йорк, де в суботу, 28-го вересня, буде гостем на бенкеті, влаштованому в його честь. Перед приїздом до Ню Йорку має відбутися зустріч Л. Кравчука з президентом ЗСА Джорджем Бушем у Вашінґтоні. У понеділок, 30-го вересня, голова Верховної Ради України виступить на 46-ій сесії Генеральної Асамблеї ООН.

Леонід Кравчук приїде у супроводі своєї дружини Антоніни, викладача економіки Київського державного університету ім. Тараса Шевченка, та очолюваної ним делеґації, у складі якої входять: Дмитро Павличко, член Президії Верховної Ради, голова Комісії у закордонних справах, Василь Євтухов, член Президії Верховної Ради, голова Комісії з питань розвитку базових галузей народного господарства; Ігор Юхновський, член Президії Верховної Ради, голова Комісії з питань народної освіти і науки; Микола Хоменко, народний депутат України, керівник Секретаріяту Верховної Ради України; Анатолій Зленко, міністер закордонних справ України; Валерій Кравченко, міністер зовнішньоекономічних зв'язків України; Юрій Спіженко, міністер охорони здоров'я України; Олександер Мельник, помічник голови Верховної Ради України; Георгій Чернявський, завідуючий сектором міжнародних зв'язків Секретаріяту Верховної Ради. Геннадій Удовенко, постійний представник України до ООН і заступник міністра закордонних справ є також членом офіційної делеґації України до Канади і ЗСА. Вся українська делеґація, а також посол Удовенко і його дружина Діна, будуть гістьми на бенкеті, влаштованому в честь Леоніда Кравчука в готелі Валдорф-Асторія в Ню Йорку.

З огляду на важливість першої візити голови незалежної держави України до З'єднаних Стейтів, організаційний комітет бенкету запросив почесними членами комітету для вшанування глави українського Парляменту представників української церковної ієрархії, видатних американських законодавців і громадських діячів та керівників українських громадських, культурних і наукових організацій.

Серед членів почесного комітету: Патріярх УАПЦ Мстислав, Архиєпископ УКЦ Митрополит Стефан Сулик, Архиєпископ УПЦ Антоній, Єпископ УКЦ Василь Лостен, Пастор Володимир Домашовець, голова Всеукраїнського Євангельсько-Баптистського Братства, ген. вікарій отець Патрикій Пащак, ЧСВВ, прот. о. Володимир Базилевський, сенатор Бил Бредлі, сенатор Франк Лавтенберґ, губернатор стейту Ню Джерзі Джеймс Флоріо, мейор Ню Йорку Дейвид Дінкінс, рабин Артур Шнаєр, голова фундації Захисту Сумління і голова Комісії З'єднаних Стейтів Америки для Збереження Американської Спадщини за кордоном, Володимир Баранецький, голова Українського Інституту Америки, професор Михайло Борецький, президент Української Вільної Академії Наук у ЗСА; д-р Степан Ворох, голова Крайової Організації Українських Професіоналістів і Підприємців; Тит Геврик, президент Українського Музею; Юрій Гончаренко, голова Товариства Українських Інженерів в Америці; професор Григорій Грабович, директор Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету; д-р Андрій Левицький, голова Українського Лікарського Товариства в Північній Америці; д-р Зенон Матківський, голова Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля, Іван Олексин, голова Українського Братського Союзу; професор Леонід Рудницький, голова Наукового Товариства ім. Шевченка; Марія Савчак, голова Союзу Українок Америки; д-р Ахіль Хрептовський, голова Світової Федерації Українських Лікарських Товариств, Олена Процюк, заступниця голови СФУЖО.

Організаційний комітет бенкету очолює д-р Ярослав Падох. Члени комітету: д-р Звенислава Ворох, д-р Любомир Ворох, Микола Галів, д-р Марія Клячко, Василь Никифорук, Богдан Певний, Ева Піддубчишин, Володимир Рак, Марта Скорупська, Євген Стахів, Ірена Стецура.

УКРАЇНСЬКІ ВЕТЕРАНИ УСІХ ВОЄН ЄДНАЮТЬСЯ

Джерзі Сіті, Н.Дж. (О. К.). — До ЗСА прибув вдруге молодий український адвокат зі Львова Юрій Колотій, щоб обговорити на місці можливості повної співпраці між організацією українських ветеранів війни в Афганістані зі Західної України і організацією українсько-американських ветеранів війни у В'єтнамі. Ю. Колотій та Микола Савчин, заступник голови українських ветеранів Афганістану, приїхали до ЗСА на запрошення голови УА Ветеранів В'єтнаму Романа Раковського до Клівленду і переговоривши усі можливості співпраці вони підписали протокол порозуміння і звернення до українських громад в дні 4-го вересня. Документ порозуміння реґулює взаємовідносини у науковій, інформаційній, громадській, видавничій і туристичній діяльності, яке є важне один рік із автоматичним продовженням у відсутності письмового попередження.

Організація українських ветеранів війни у Афганістані, постала, як нас інформує адв. Ю. Колотій, в липню 1991 року на установчих зборах у Львові, на яких було понад 100 делегатів. Розчислюють однак, що членство збільшиться до 800. Головою обрано Миколу Криворучка і хоча організація діє наразі лише в Західній Україні є перспективи зорганізувати усіх ветеранів закордонних війн. Перший крок до того є саме підписання порозуміння із ветеранами війни у В'єтнамі, що наступило тепер у Клівленді. Гості з України запросили відразу представників організації українсько-американських ветеранів з В'єтнаму на день 1-го листопада до Львова, щоб там спільно відзначити річницю проголошення незалежности Західної України в 1917 році.

Але крім цих успішних та важливих розмов для з'єднання усіх українських ветеранів, що боролися не з власної волі у чужих війнах та на чужих територіях, Ю. Колотій мав нагоду в часі перебування в ЗСА підготовити міжнародну зустріч українських адвокатів в Україні, що запляновано на першу половину місяця жовтня і на яку вибирається цілий ряд українських адвокатів із ЗСА разом з родинами. Він предложив цікаву та багату програму перебування гостей у його родинному Львові в часі від 9-го до 14-го жовтня.

Не менше важливою була також справа обговорення діяльности посередницького юридичного центру що його заложили львівські адвокати для допомоги бизнесменам діяспори, українським як і західних держав, у наладнанні в Україні правничої, наукової і аналітичної інформації. Така правна допомога для усіх тих, які зацікавлені тепер економікою і можливостями бизнесу в Україні дуже на часі.

Дальша реалізація такої діяльности посередницького центру здійсниться напевно у зустрічі адвокатів із ЗСА та з України в часі спільних зустрічей і розмов у жовтні цього року.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ ПРОДОВЖУЄ ПРАЦЮВАТИ НАД РІЗНИМИ ПРОЄКТАМИ

Київ (УНІАР). — Тут 19-го вересня розпочалося ранкове пленарне засідання 4-ої сесії ВР України з ділових і конкретних пропозицій народних депутатів. Так депутат Павло Лазаренко — голова ради агром промислового комплексу Дніпропетровської області запропонував заслухати інформацію про хід заготівлі хліба в республіці. Голова ВР Л. Кравчук відгукнувся на пропозицію, сказавши, що проблема існує, і погодився з тим, щоб народні депутати мали об'єктивну інформацію про хід заготівлі хліба, дав доручення, щоб з такою інформацією виступив державний міністер сільського господарства Олександер Ткаченко.

Народний депутат із Львівщини Ярослав Кендзьор, нагадавши присутнім про сумнозвісний **ювілей** перевороту 19-го серпня, висловив занепокоєння з того, що ніхто в Україні не притягнений до відповідальности за посібництво хунті. У плянах роботи сесії на 19 та 20 вересня пропонувалося обговорити проєкти законів про акціонерні товариства та інші види господарських товариств; про арбітражно-процесуальний кодекс України: проєкт постанови ВР про зміну статті 21 тимчасового регляменту засідань ВР та переєстрацію депутатських груп про приватизацію державного житлового фонду, про проєкт постанови ВР про позицію преси, телебачення і радіо під час державного перевороту, про проєкт закону про податок з власників транспортних засобів; про визнання деяких законодавних актів, що втратили чинність у зв'язку з прийняттям закону про бюджетну систему України; пропонувалося також обговорити питання про делеґування від України народних депутатів до Ради Союзу і Ради Республік.

Верховна Рада ухвалила закон про господарські товариства в Україні. Цим документом відкрився шлях до нових економічних сто-

(Закінчення на стор. 4)

Б. Єльцин намагається примирити вірменів і азербайджанців

Єреван, Вірменія. — У неділю, 22-го вересня, президент Росії Борис Єльцин і президент Казахстану Нурсултан Назарбаєв прибули у столицю Вірменії. Перед цим вони побували в Азербайджані і Нагірному Карабасі. Їх місія — посередництво у вирішенні кривавого конфлікту між двома сусідніми республіками із-за права на автономну область, що входить до складу Азербайджану, однак заселену переважно вірменами.

Президенти Росії і Казахстану, які виступають посередниками в урегулюванні конфлікту, намагаються зробити те, що протягом трьох з половиною років не вдалося центральному урядові.

За словами російського президента, він і Назарбаєв не стали б навіть намагатися виконати мирну місію у Закавказзі, якщо б не бачили виходу з цього конфлікту. Єльцин вважає, що їх поїздка означає перший крок у цьому напрямі. У Степанакерті, столиці Нагірного Карабаху, Єльцин зустрівся з представниками як вірменської, так і азербайджанської громад. Після цього в місті відбувся багатотисячний мітинґ, до учасників якого звернулися російський і казахський президенти.

Єльцин у своєму виступі повторив пропозицію про проведення мирних переговорів, в яких крім нього і Назарбаєва взяли б участь президенти Вірменії Левон Тер-Петросян і Азербайджану Аяз Муталібов. Російський керівник зустрівся в Баку з Муталібовим і ознайомив його зі своїми пропозиціями. Покищо невідомо, чи схвалив азербайджанський президент ініціятиву Єльцина.

Б. Єльцин взяв на себе ролю посередника у переговорах про Нагірний Карабах після того, як він і вірменський президент Л. Тер-Петросян за два дні до спроби кремлівського путчу виступили зі спільною заявою між Азербайджаном і Вірменією. Позицію російського і вірменського керівників поділяє президент Казахстану Нурсултан Назарбаєв.

Президент Дж. Буш остерігає С. Гуссейна

Портленд, Ореґон. — Виступаючи тут у четвер, 19-го вересня, перед групою прихильників Республіканської партії, президент Джордж Буш не акцентував увагу на становищі у близькосхідньому реґіоні, а говорив переважно про сприятливі перспективи у зв'язку з демократичними процесами, що відбуваються у Східній Европі і Совєтському Союзі. „Ми маємо безпрецедентну можливість, — сказав Президент, — приступити до створення нового світового порядку, при якому повага до законів буде переважати над правом сили".

День раніше Президент заявив, що дасть наказ американській бойовій авіяції ескортувати гелікоптери зі спостерігачами з ООН, якщо Саддам Гуссейн продов**жуватиме чинити перешкоди співробітникам міжнародної спільноти. Дж. Буш заявив також, що він схвалить просьбу Савдійської Арабії на доставу в цю країну додаткових ракетних систем „Пейтріот".**

За словами пресового секретаря Білого Дому Марлина Фицвотера, Ірак все ще має кількасот ракет „Скад", аналогічних з тими, які використовувалися проти савдійців і ізраїльтян.

Однак урядова іракська газета „Аль Джумгурія" обвинувачує З'єднані Стейти у використанні справи про інспекції ООН як претекст для нової аґресії проти Іраку.

Виступаючи у тексаському Південному методистичному університеті, колишній командуючий коаліційним військом на Близькому Сході генерал Норман Шварцкопф заявив, що, на його думку, не слід очікувати великомаштабного воєнного конфлікту. „Вони більше не полізуть на нас, — сказав Шварцкопф, маючи на увазі іракців. — Один раз вони спробували і побачили, що з цього вийшло. Однак не можна виключати, що якийнебудь божевільний накаже відкрити вогонь по американському гелікоптерові".

НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ ЗНОВУ ЗРОСТАЄ ЗАГРОЗА ВІЙНИ

Вашінґтон. — Представники Адміністрації президента Джорджа Буша заявили кореспондентам, що іракський диктатор Саддам Гуссейн не тільки заборонив гелікоптерам з познакою Організації Об'єднаних Націй порушувати територію Іраку, але притримав 40 інспекторів ООН на протязі 12 годин та погрожував їм консеквенціями, якщо вони настоюватимуть на перевірці усіх військових об'єктів і фабрик виробу хемічної зброї. Після відкриття одною групою інспекторів іракських ляборантів і фабрик виробу атомової зброї в самому центрі Багдаду, С. Гуссейн попав в шал і почав грозити війною не тільки З'єднаним Стейтам Америки, які нібито започаткували цю „аферу" перевірки, але також іншим близькосхідним країнам, які погодяться на евентуальну віднову відкриття своїх воєнних баз для коаліційних армій.

Після довшої перевірки інспекторам дозволили покинути об'єкт фабрики, але вони мусіли залишити усі софістиковані апарати, при допомозі яких вони відкрили атомовий сховок, але також свої нотатники, мапи й інші потрібні для інспекції речі.

Поведінка режиму Гуссейна з інспекторами ООН викликала гостру реакцію в Раді Безпеки ООН, Білому Домі і Пентаґоні. Президент Дж. Буш попросив Савдійську Арабію дати свою згоду на розміщення додаткової кількости воєнних літаків і антиракетних систем, які мали б обороняти не тільки військові бази американців, але також територію Савдо-Арабії.

Докладніше Президент ЗСА з'ясував позицію Америки і альянтів у своїй довшій промові на сесії Генеральної асамблеї Організації Об'єднаних Націй, у якій він порушив також цілий ряд інших міжнародних проблем, якими повинна зайнятись ООН в найближчому часі. Дж. Буш гостро засудив поведінку багдадського уряду і заповів, що коаліційні держави застановляються над ультиматумом, який вони незабаром вишлють на руки С. Гуссейна.

ЗСА, Великобританія, Франція й інші держави, які брали участь у війні на Близькому Сході, не тільки готові виступити знову проти Гуссейна, але дати йому 48 годин до надуми, а після цього, якщо він не виконає усіх постанов Ради Безпеки ООН, знищити усі його воєнні інсталяції, головно ті, які виробляють хемічну і атомову зброю при допомозі воєнного летунства.

Одним словом існує загроза нової війни на Близькому Сході, — кажуть політичні і військові спостерігачі.

У СВІТІ

ГРУПА ІНСПЕКТОРІВ ООН під керівництвом Девіда Кея вилетіла з **Багрейну** до Багдаду на німецьких гелікоптерах. Вони продовжають розшуки на території Іраку ядерних об'єктів, в чому дотепер Саддам Гуссейн намагався перешкоджати. Зокрема багдадські власті не дозволяли спостерігачам з ООН використовувати гелікоптери. З цього приводу очікується офіційна заява міністра закордонних справ Іраку Ахмеда Гусейна в Раді Безпеки ООН.

ПРЕЗИДЕНТ ІРАНУ Гашемі Рафсанджані виступив з критикою нової американсько-кувайтської угоди, згідно з якою американські збройні сили залишаться в Кувайті ще на десять років з метою вишколу кувайтських військовослужбовців. Тим часом Теґран після поразки Іраку намагається зайняти провідне становище на Близькому Сході і тому є проти американської воєнної присутности в реґіоні.

КАНАДІЄЦЬ ПОЛЬСЬКОГО походження Станіслав Тимінський, який у минулому році висував свою **кандидатуру** на президента Польщі, в березні цього року створив Партію Х і тепер скеровує її на нові вибори. Згідно із законом, партія, яка має намір запропонувати свого кандидата на вибори до **Сейму,** повинна зібрати п'ять тисяч підписів щонайменше з п'яти виборчих округів. Однак минулого тижня Варшавський суд потрактував 1.600 підписів, зібраних для Станіслава Тимінського, зфальсифікованими.

НА ЗАПРОШЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА Н. Назарбаєва до Казахстану приїхав старший міністер Сінґапуру Лі Куан Ю з двадцятьма спеціялістами, які візьмуть участь у праці вищої економічної Ради республіки. Мета **сінґапурської** делеґації — надання консультаційної допомоги державним структурам Казахстану у вирішенні проблем ринкової економіки.

ВІДПОВІДАЮЧИ НА ЗАПИТАННЯ журналістів, генеральний прокуратор РСФСР Валєнтін Стєпанков заявив, що слідство у справі організаторів антиурядового перевороту в Совєтському Союзі 18—21-го серпня триватиме декілька місяців. За словами Стєпанкова, Міхаїла Ґорбачова буде покликано до суду як свідка. З десяти арештованих осіб один тільки маршал Язов визнає себе винним.

ПІВНІЧНОКОРЕЙСЬКИЙ ДИПЛОМАТ, перший секретар амбасади у Конґо Ко Ян Гван, який попросив політичного притулку в Південній Кореї, заявив, що в Північній Кореї діє підземна ляборатoрія для виробництва плутонію, що дозволить цій країні в найближчі рік-два почати виготовляти власну ядерну зброю. Ко Ян Гван сказав також, що ляборатoрія була створена з допомогою совєтських спеціялістів.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР НАТО Манфред Вернер, перебуваючи в Японії з офіційною візитою, мав зустріч з прем'єр-міністром Тошіку Кайфу. Йшлося про можливу участь японських континґентів у миротворчих силах ООН. Вернер підкреслив, що в такий спосіб Японія зможе відігравати більш важливу ролю у формуванні нового світового ладу. Вернер виступив також перед зібранням представників урядових і бизнесових кіл та журналістів.

РЕДАКТОР МІСІОНЕРСЬКОГО католицького видання „Ейша нюз" о. П'єрро Ґедда повідомив, що китайські власті посилили переслідування католиків, котрі визнають юрисдикцію Ватикану. Тільки в провінції Гебей в цьому році арештовано вісім католицьких священиків. У провінції Шансі створено спеціяльний табір для католицьких священиків. В липні цього року в провінції Фуцзянь арештовано 15 католицьких священиків. На думку Ґедди, репресії викликані значним збільшенням кількости китайських католиків, що переходять під верховенство Папи Римського.

В УКРАЇНІ

(З повідомлень УНІАР та Інформаційно-пресової служби УРП)

Київ. — 9-го вересня. У неділю, 8-го вересня відбулося пишне свято - фестиваль улюбленої газети киян — „Вечірнього Києва". У понеділок, 9-го вересня, в годині 12:40, коли номер „Вечірнього Києва" був підписаний до друку, директор видавництва „Київська пра**вда" В.Г. Перевертень повідомив редколегії, що з 10-го вересня газета не вийде, мотивуючи це, відсутністю паперу. Але на адресу „Вечірки" на 9-го вересня надійшло 108 тонн паперу. У листі, що директор видавництва надіслав головному редакторові „Вечірнього Києва" В.А. Карпенкові і до комісії з засобів масової інформації ВР України, йдеться про те, що редакція „Вечірки" винна видавництву 974 тонн газетного паперу.**

Черкаси. — 9-го вересня. Вийшов 4-ий номер газети „Клич Наддніпрянщини", що видає Черкаська обласна організація УРП. У черговому числі газети надруковано біографію кандидата у президенти України Левка Лук'яненка, подано інформацію про діяльність демократичних сил Черкащини та інші матеріяли.

Шпола, Черкаська область. — 9-го вересня, Районне об'єднання УРП звернулося до місцевих жителів із заявою, що має назву „Ганьба прихильникам диктатури". Члени УРП інформують у заяві про ініціятиву Шполянського райкому КПУ у перші дні серпневого заколоту підтримати ідеї заколотників, пропаґувати і роз'яснувати населенню постанови та укази самозваних диктаторів. Заява закінчується словами: „Люди, будьте пильні. Компартійці району не змінять вираз свого обличчя і не відмовляться водночас від грошової годівниці, що повниться внесками рядових комуністів".

Москва. — 9-го вересня. Тут відбулося засідання орг комітету з відродження Комуністичної партії Совєтського Союзу. У засіданні брали участь і члени забороненої в Україні КПУ.

Топильни, Шполянського р-ну, Черкаської області. — 9-го вересня. У зв'язку із забороною проведення місцевою владою установчих зборів УАПЦ, Шполянська організація УРП оприлюднила заяву, де, зокрема, сказано: „Рада Шполянської районної організації УРП рішуче протестує проти неправових дій представників районної Ради народних депутатів, редакції газети „Шполянські вісті" та апарату райкому КПУ. В результаті діячами району було зірвано збори громади УАПЦ. Цей випадок вважаємо проявом безпідставного втручання у процес духовного відродження селян".

Одеса. — 3-го вересня. Депутати Жовтневої райради направили на адресу міськради міста звернення, де висловлюється пропозиція переіменувати Жовтневий район Одеси у Рішальєвський і відновити історичні назви вулиць і районів на території району. Першою державною установою, над котрою замайорів синьо-жовтий прапор, став Жовтневий райвиконком міста.

Одеса. — 3-го вересня. В Інституті народного господарства міста відбулися загальні збори. Ректор Василь Бородатий закликав співробітників до вивчення укранської мови. Згідно з рішенням міськвиконкому 5-го серпня над приміщенням Міськради підняли український національний прапор.

Білгород-Дністровський. — Одеської области. — 5-го вересня, у місті створене Демократичне товариство, до якого входять особи різних національностей. Члени товариства проголосили вірність демократичним ідеалам, висловили під-

(Закінчення на стор. 4)

ДОПОВІДЬ О. А. ЧИРОВСЬКОГО

Чикаґо. — Комітет Проти Знеславлювання Українців запрошує на доповідь директора Інституту імени Шептицького при Університеті св. Павла в Оттаві о. д-ра Андрія Чировського на тему „Перспективи на дальше відродження церков в Україні". Доповідь відбудеться в неділю, 6-го жовтня, в Культурному Осередку при вул. Чикаґо та Овклі. Початок о год. 1-ій по полудні. Вступ безкоштовний.

В АМЕРИЦІ

ОДНО З НАЙБІЛЬШИХ журнальних видавництв у ЗСА Тайм Інк. перевело драстичні скорочення своїх працівників за останні два десятки років у шістьох своїх виданнях. Тепер воно подало до відома, що така доля зустріне ще 105 працівників редакцій журналів „Форчун", „Лайф", „Моні", „Піпл", „Спорт Іллюстрейтед" і „Тайм". Одначе власники видавництва заявили, що не плянується жодних скорочень у двох їхніх наймолодших журнальних виданнях, „Ентертейнмент Віклі" та „Спортс Іллустрейтед фор Кідс".

НЕВДОВЗІ МАЄ УВІЙТИ в життя новий закон, що відкриє далекосяжні можливості праці для психічно хворих громадян ЗСА, бо там вимагатиметься від більшости підприємств зміни правил у прийманні на працю. Психологи та урядові чинники сподіваються, що новий закон і вияснюючі правила про нього допоможуть усунути пересуди та стигму психічних захворювань і тим самим зменшити дискримінування проти мільйонів американських громадян. Державні економісти твердять, що найменше 60 млн. громадян ЗСА від 18 до 64 років перейдуть психічний розлад у своєму житті. Закон у цій справі з 1990 року, що зобов'язує всі фірми, де працює більш як 25 осіб, не дозволяє працедавцям вимагати від майбутніх працівників відповідей на такі питання: чи колинебудь хворіли психічним розладом.

НЕЗВАЖАЮЧИ НА ТЕ, ЩО нові докази вказують про більше ознайомлення Роберта Ґейтса, президентського номіната на посаду голови Центральної Розвідчої Служби ЗСА, з Іран-контра аферою, **як він** до цього признавався, то більшість членів Сенатської комісії, яка провадить переслухання, все ж таки уважає його, як доброго кандидата на цей пост. Аналітики твердять, що маючи за собою досвід , Р. Ґейтс є найкращим кандидатом, щоб вивести Сі-Ай-Ей на чисту воду у не надто ясній майбутності 1990-их років.

У СТЕЙТІ ВАШІНҐТОН розглядають можливість загального голосування над схваленням досі найбільш суворих правил обмеження урядування громадянами вибраних стейтових чи краєвих урядовців. Коли б наступного листопада громадяни стейту Вашінґтон схвалили запропоновані правила, то ціла конґресова делеґація з цього стейту три роки після голосуваня закінчила б своє **урядування.**

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Додаткова війна проти Іраку?

Навіть великі історичні постаті робили помилки з трагічними наслідками. Наполеон, пішовши у 1812 році походом проти Москви, не припускав, що треба вивінувати армію у теплий одяг і зазнав від морозу таку поразку, що над Березиною казав спалити військові прапори, гордість французького народу, щоб вони не попали в руки генерала Кутузова. Д. Д. Айзенгавер мав у головній квартирі у Лондоні до вибору один із двох стратегічних плянів: створити „другий фронт" проти армій Гітлера висадом у Нормандії або висадом на територію Болгарії чи Румунії і, маршуючи на північ, відірваної німецької армії, яка загналася ген далеко вглиб України. Коли би він Айзенгавер вибрав був той другий плян, що його приписують Вінстонові Черчиллеві, то большевики не могли би зайти до Центральної Европи і Потсдамський договір не закінчив би Другої світової війни військовою перемогою, але прогрою миру. Вибрав висад у Нормандії з початком червня 1944 року, з важкими боями посувався на схід, але большевики перші вступили до Берліну й альянти виграли війну та програли мир.

Вибачте за деґресію, але це деяка паралеля з важкою помилкою, яку зробив Джордж Буш у війні проти Іраку. Не послухав геніяльного стратега генерала Шварцкопфа, щоб продовжити воєнні дії ще на кілька днів, проголосив переможне закінчення війни, що породило настрій тріюмфу в цілій Америці, але не виграв миру. Залишився при владі Саддам Гуссейн, залишився незаторкнений стрижень його збройних сил та залишилась жадоба пімсти Саддама. Формального миру все ще нема, є тільки перемир'я, влаштоване Організацією Об'єднаних Націй. Між передумовами того перемир'я була вимога знищення в Іраку всіх родів зброї для масового винищування — газової, бактеріологічної та атомової. Саддам Гуссейн продиктований текст перемир'я підписав, але очевидно, не дотримав. Це коштувало трагедію курдам та збентеження і важку турботу Пентаґонові, Джорджеві Бушеві й Секретаріятові ООН. Високий старшина іракської армії, якому повезло втекти на американський бік, подав докладні дані, що Саддам Гуссейн використовує оцілілі у війні засекречені лябораторії для виготування атомової зброї.

Організація Об'єднаних Націй вислали до Іраку вже три Контрольні комісії. За кожним разом іракські чинники не допускають членів цієї Комісії вивінованих у технічні інструменти для виявлювання засекреченої зброї, та недавно обстрілювали гелікоптер такої Комісії ООН. Президент Буш, порозумівшись з лідерами Англії і Франції та генеральним секретарем ООН, загрозив Іракові, що він дасть військову охорону гелікоптерам Організації Об'єднаних Націй і переведе військову дію, щоб була виконана точка договору про перемир'я щодо іракської зброї для масового винищування. Погрозу Буша підтримувано висилкою до Савдійської Арабії ракет „Патріот", які переловлюють і нищать ворожі ракети, та кілька одиниць військової морської фльоти. Поставлено теж у стан поготівля деякі з'єднання морської піхоти. Оприлюднено, що в обширі Близького Сходу залишилося ще з війни проти Іраку яких 50,000 американського війська. Президент заявив журналістам, що він, оптиміст, не думає, що прийде до вибуху війни бо Саддам Гуссейн спам'ятається і не ставитиме перешкоди контролерам ООН.

Ми знаємо докладно дотепер, чому саме Буш передчасно закінчив війну, коли шлях на Багдад був уже відкритий, можна було туди помаршувати й продиктувати мир іншому володареві Іраку, а не Саддамові. Чули ми версію, що це Франція і СССР наполягали, щоб не доводити до повного розвалу Іраку, бо тоді ворожий Заходові Іран збільшив би свою територію. Журба Ґорбачова, щоб рятувати Саддама Гуссейна зрозуміла — це ж був найкращий покупець совєтської зброї. Буш рахував, що Саддам відійде геть після програної. Помилився.

Так чи інакше — Буш, який дійсно помистецьки зліпив був 28-членну міжнародну коаліцію, зручно вирежисерував потрібних йому 10 резолюцій Ради Безпеки ООН і знайшов досконалих полководців — зробив грубу помилку, яку — може — тепер направить. Але його оптимізм породжує глибокий сумнів: Саддам Гуссейн не є з цієї породи людей, які під погрозами зрікаються своєї цілі.

М. Мельник

УКРАЇНА БУДЕ
II.

28-го і 29-го серпня відбулись переговори між делеґаціями України і Росії, у яких Росію заступав віцепрезидент Росії О. Руцкой і в якій взяла участь делеґація Верховної Ради СССР. Комюніке про вислід переговорів визнає „...невід'ємне право України і Російської Федерації на державну незалежність, підтверджуючи свою вірність Договору між РРФСР і Україною від 19-го листопада 1990 року...". Україна і Росія зобов'язуються до створення міждержавних структур з участю членів колишнього СССР, щоб не допустити до безконтрольної дезінтеґрації союзної держави. Обі сторони вирішили теж негайно обмінятись повноважними представниками для постійного інформування і консультацій.

Завдяки невдачі перевороту, Ґорбачов став політично безсильний і він без згоди Єльцина якихось важних політичних чи економічних потягнень зробити не зможе. А тим часом проблеми, що чекають на розв'язку, є незвичайно важні. Ось кілька із них. Чи тримати всесоюзну армію, чи з нею покінчити — а в дійсності — чи вислати неросіян додому і перевести російських солдатів до Росії? Чи є можливість затримати циркуляцію карбованця на цілій тераторії СССР? Чи можливо, щоб центральний уряд в Москві продовжував безпосередньо збирати податки з цілої території СССР? Чи відділи КҐБ, Міністерства внутрішніх справ та інші, як теж і прокурори республік будуть далі безпосередньо підпорядковані центральному урядові? Чи республіки зможуть перевести прикордонну сторожу у своє виключне підпорядкування?

Найбільш основною відповіддю на ті питання був недавній розпуск З'їзду народних депутатів СССР, створеного на основі доповнень до конституції СССР 1-го грудня 1988 року. Пригадаймо головні компетенції З'їзду: З'їзд є найвищим органом влади СССР; З'їзд приймає конституцію і зміни до конституції; З'їзд вирішує питання національно-державного устрою; З'їзд обирає Верховну Раду СССР, голову ВР, першого заступника голови, затверджує голову Ради Міністрів, голову Комітету народного контролю, голову Верховного Суду, генерального прокурора і головного державного арбітра. Виходить, що розпуск з'їзду усуває леґальні основи для існування дотеперішньої політичної структури СССР. Із розпуском З'їзду, Верховна Рада СССР і уряд Ґорбачова стали переходовими інституціями, які леґально на довшу мету існувати не можуть, бо їхнє існування залежить від інституції, яка перестала існувати.

Останнім актом З'їзду був закон, прийнятий 5-го вересня, який накреслює переходову політичну структуру Союзу Совєтських Суверенних (Цебто не соціялістичних — ММ) Республік. На основі закону, переходовими політичними інституціями залишаються президент, Верховна Рада і Державна Рада. Кожна республіка має право встановити свою власну форму участи в новому Союзі. Республіки, які не схочуть стати членами Союзу, є зобов'язані вести переговори з урядом СССР, щоб розв'язати проблеми зв'язані з виходом зі Союзу.

Під час переходового часу вся влада в СССР буде інвестована у Верховній Раді СССР, яка складатиметься з двох палат: Ради Республік і Ради народних депутатів. Кожна республіка буде мати 20 депутатів в Раді Республік, які мають тільки один голос під час голосування. Республіки мають призначити депутатів до обидвох палат, з тим, що депутатами до Ради Республік мають бути колишні депутати З'їзду народних депутатів.

Закони, прийняті Радою народних депутатів, мусять бути підтверджені Радою республік і тут є величезна різниця між попереднім і теперішнім проєктами Союзу. Діло в тому, що тепер росіяни не могли б мати більшости в Раді республік і таким чином не могли б накидати своєї волі іншим націям. В додатку, найвищі

(Закінчення на стор. 4)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ
Редаґує Лев Яцкевич

Міжзоряні подорожі

Коли Томас Альва Едисон винайшов електричну жарівку, в англійському парляменті покликано до життя Комітет для прослідження практичних можливостей нової системи освітлення. По довгих нарадах і консультаціях цей Комітет прийшов до висновку, що електричне освітлення в будинках становить безглузду вигадку. Та не зважаючи на те, електрична жарівка світиться сьогодні в кожному домі цивілізованого світу. Не краще поставився світ до відвічної спроби літання в повітрі, якому мерехтливий фльорентієць Леонардо да Вінчі присвятив багато труду і часу. З його літальних задумів залишилося лишень декілька накреслень „літаючої" машини, що нагадує сьогодні прототип гелікоптера. Коли їх, разом з іншими його матеріялами, опубліковано в 1797 році науковий світ зайняв до них критичне становище, вважаючи, що машини важчі за повітря не-всилі літати. Та не зважаючи на те, сьогодні, сотні тисяч літаків (важчих від повітря) літають в надземних просторах нашої плянети.

Був час, коли великі вчені твердили, що найбільша швидкість на світі, це швидкість звуку, якої ніхто і ніщо не може перевершити, з уваги на звукову бар'єру. Сьогодні літають, без жадних перешкод, суперсонічні струменеві літаки із швидкістю кількакратно більшою від скорости звуку. Ще 50 років тому розмови про життя поза межами землі вважалися безглуздям, а що найбільше, фантазією для дітей. Але сьогодні дуже мало людей вірить в те, що поміж трильйонами плянет у Всесвіті єдина наша земля має розвинуте життя. В 1961 році відбулася наукова конференція в Ґрін Бенк, в Західній Вірджінії, на якій обраховано, що в нашій ґаляктиці існує, приблизно, 50 мільйонів заавансованих цивілізацій, ми бо з ними всіми і так не нав'яжемо контакту а, щонайменше, в найближчій майбутності.

Відомий швайцарський письменник, дослідник передісторичних відвідин нашої землі пришельцями з Всесвіту, вірить, що незважаючи на, здавалося б, фантастичних міжзоряних відвідин, подорожі до інших зір, не тільки теоретично, але і практично можливі.

Наш найближчий зоряний сусід, Альфа Кентаврі, віддалений від землі 4,3 світляного року. Якщо б, ми використали швидкість цьогочасних ракет, нам забрало би 80 років, щоб доїхати до цієї зорі. Думаю, що сьогодні дуже мало було б охочих відбути таку міжзоряну подорож, коли взяти до уваги, що пересічний вік людини, розраховують тепер на 73 роки.

Пересічна швидкість сьогочасних ракет, з пливким хемічним погоном, дорівнюється приблизно 12 км на секунду, цебто вона летить 25,000 разів поволіше від швидкости світла. Маючи те на увазі, американський інженер (народжений в Німеччині) д-р Ернест Штулінґер виступив недавно на міжнародному конґресі астронавтики в Інсбруку, Австрія, зі сміливим проєктом 250-тонної ракети, з погоном на соняшну енерґію. Згідно з його обчисленням, подорож до зорі Альфа Кентаврі тривала б два роки в обі сторони. Ця сама ракета, з погоном на пливке пальне, важила б 10 разів більше.

Д-р Штулінґер плянує погонювати свою ракету з допомогою зйонізованого (позбавленого електронів) цесію, або рубію. Але для процесу їх йонізації потрібно електричної напруги, величиною 10,000 вольтів, яку він плянує вирощувати турбо-електричним ґенератором, з погоном на соняшну енерґію.

У телевізійній, фантастичній серії „Стар трек" („Зоряний віз"), міжзоряні подорожі відбуваються по цілій нашій ґаляктиці, з поміччю атомового погону, що може приспішити космічний корабель до швидкостей більших від швидкости світла. Це, очевидна річ, становить чисту фантазію, коли взяти до уваги, що згідно зі законами фізики, найбільша скорість не може бути більша від швидкости світла. Але існує теоретична можливість досягнути швидкостей близьких швидкости світла. В тому випадку матимемо змогу, не тільки їхати, набагато швидше космічним кораблем, але використати також фізичний феномен, зв'язаний з теорією відносности Айнштайна. Цей феномен, при швидкостях близьких швидкости світла, скорочує час переїзду, який дозволяє нам в часі подорожі не старітися.

Думаю, що цей феномен, дарма, що він звучить, як наукова фантастика, дозволить нам відбувати міжзоряні подорожі, можливо вже в наступному тисячолітті.

Олександер Серафин

РОЗДУМИ НАД ДОПОМОГОЮ ДЛЯ СССР

Можливість економічного занепаду і політичної ліквідації СССР стає настирливим питанням перед Заходом: Що робити, і, як можна допомогти „центрові" і незалежним республікам? ЗСА ще далі триматиметься засади обережности, яку президент Буш практикує уже давніше. З таким становищем є також згідний британський прем'єр-міністер Джан Мейджор. Відношення ЗСА до СССР основуватиметься на п'ятьох засадах, які проголосив державний секретар Джеймс Бейкер 4-го вересня. Провідники Німеччини, Франції і Італії пропонують велику економічну допомогу якнайшвидше.

Питання тимчасової допомоги є легше задовільнити у сьогоднішній ситуації в СССР ніж довготривалої. Політична ситуація у СССР міняється денно і, тим самим унеможливлює будь-які пляни на майбутнє.

Усі економічні реформи в СССР тимчасово затримано аж доки республіки не погодяться як вони співпрацюватимуть. Захід у цьому рішенні не може багато допомогти. Ґорбачов, одначе, вважає, що Захід повинен допомагати вже тепер, бо йому політично та вигідно. Не ясно чи допомога Заходу буде індивідуальним республікам чи тільки центрові, незалежно від його економічного і політичного статусу.

Національний прибуток СССР впав на 10 відс. протягом першої половини 1991 року. Совєтське бюро статистики ще перед невдалим державним переворотом перебачувало дальше зниження у другій половині ц. р. на 6 відс. Безладдя після невдалого перевороту спричиниться до ще більшого занепаду. Розподіл СССР на індивідуальні республіки матиме ще дальший неґативний вплив, незважаючи на заходи створити тимчасові економічні союзи.

Центральна система розподілу товарів майже перестала існувати. Совєтське плянування створило неймовірне економічне відношення між республіками для запевнення контролі над ними. В цій системі тільки РРФСР могла бути самовистачальною. Вільна торгівля між республіками є конечна, беручи під увагу існуючі наслідки пляновоі економіки Вони дуже залежать одна від одної.

Плянова система, яка створила економічний розвиток кожної республіки рішала навіть про те, де будувати відповідні фабрики, не зважаючи на це, чи таке місце було економічно догідним. Наприклад, одна республіка виробляє малі електричні мотори до машин до прання, але не має фабрики, де ці машини складаються. Економіст Станіслав Шаталін встановляє, що таких однофабричних монополій у СССР є близько 16,000. Одна така фабрика диктує всій промисловості.

Заки нові республіки-держави введуть свої гроші, банкову систему і внутрішній лад, вони мусять обмінюватися товарами і продуктами. На довгу мету, кожна з республік мусить створити свою власну промисловість, щоб стати незалежною від іншої республіки.

У жовтні 1990 року, Німецький банк, на підставі студії, встановив, що тільки шість республік — Україна, Литва, Естонія, Латвія, Росія і Грузія — мають добру можливість усамостійнитися на підставі ефективної індустріялізації, природних багатств, освіти, сільського господарства і діловости громадян.

За різними джерелами, Україна в порівнянні до СССР представляється так:

Населення (1989)	18.0%
Сільсько-господарська промисловість (1987)	22.3%
Виробництво товарів широкого вжитку (1987)	18.2%
Національний прибуток (1987)	16.2%

Україна має загально добру залізничну і дорожну сітку, яка уможливлює швидку доставу сільсько-господарських продуктів на ринки країни.

Американські бізнесмени вважають, що в наслідок серпневої революції, буде легше встановити торговельні зв'язки, зокрема в Росії і Україні. Ці, що блькували реформи відійшли, вони були звільнені зі своїх постів або „прозріли". Дух ринкової економіки також стоїть на дуже високому рівні. Не меншим є зацікавлення в інвестиціях, технології і методах управління Заходу.

Спільні підприємства є чужоземними фірмами, які працюють тепер в Україні нараховують на 113, третє місце після Росії (620) і Естонії (116). Національний прибуток на особу в Україні за 1989 рік був 4,700 дол. (СССР — 5,000 дол), тобто на сьомому місці між республіками СССР.

Західні керівники підприємств вважають, що найкращі інвестиційні можливості будуть в республіках з нафтовими, газовими, вугільними і іншими природними ресурсами — а це: Росія, Україна і Казахстан. З розвалом СССР дивиться насамперед в сторону цих республік, що мають можливість здобути валюту.

Керівники західніх фірм, які виробляють товари широкого вжитку, вважають, що найкращі місця для інвестицій будуть в республіках з найбільшим населенням і добрим заробітком. Цим критерієм знову відповідає Росія і Україна. Реаґуючи на проголошення Україною незалежности, Кока-Кола проголосила 29-го серпня, що відкриє своє бюро в Києві. Подібно зареаґувала французька фірма косметики Льореаль, яка вже має свою фабрику в Москві.

Незважаючи на післяреволюційний запал охопити ринкову економіку, її прийняття на території теперішнього СССР ітиме досить повільно, — повільніше ніж в інших країнах Східньої Европи. Економія СССР є більше примітивна, продукція якої обнижується. У протилежності до Східньої европи, совєтські громадяни, за вийнятком Західньої України і прибалтійських держав, не пам'ятають ринкової економіки. Тут йдеться про цілковите замінення однієї економічної системи зовсім іншою, до якої громадяни не мають жодної підготови і часто навіть ворожо наставлені. З поступом республік у будові ринкової економіки багато громадян вихованих у марксизмі, будуть незадоволеними вищими цінами, змінним соціяльним відношенням і вимогами повного дня праці. Цей процес триватиме десятки років.

ЛІДЕР ІРАКСЬКИХ курдів Нагірван Барзані звернувся до президента Туреччини Турґута Озала з просьбою продовжити мандат на перебування в районах, що межують з Іраком, міжнаціональних миротворчих сил, що виконують ролю захисту курдів від саддамівського режиму. Мандат завершується з кінцем вересня. Тепер в Туреччині на прикордонні з Іраком перебуває 4,600 військовослужбовців, 3,000 з них — американці.

У ВІВТОРОК, 17-ГО ВЕРЕСНЯ, совєтський уряд видав розпорядження звільнити політв'язнів А. Ґолдовіча, В. Аліснєвіча, А. Щербакова, В. Смірнова і А. Хопта, які утримувалися в пермському таборі ВС-389/35.

Пл. Сен. Іван Головінський

НЕПОРУШНІСТЬ І АКТУАЛЬНІСТЬ ПЛАСТОВОЇ ІДЕЇ

Живемо сьогодні в дійсно переломових часах, сповнені сподівань і надій, але рівночасно і в часах, які вимагають багато чуйности і осторожности, щоб вміти вимикати „зрадливі яри". Пласт у Україні відновлено і він розгортає подиву гідну діяльність.

Набагато більше як рік тому, 18-го травня у Брюховичах, біля Львова відбувся з'їзд представників осередків Пласту в Україні. Відбулася подія, про яку мріяли, вірили і надіялися українські пластуни в діяспорі майже півстоліття від першого старшопластунського з'їзду в Цуфенгаузені, Німеччина, почерез усі пластові табори діяспори, досьогодні. Цього року, 12-го і 13-го квітня, відбувся установчий з'їзд Пласту в Україні, котрий відкрив голова ГПРади і виконуючий обов'язки Начального Пластуна, пл. сен. Любомир Романків. У тому з'їзді взяло участь 85 делеґатів із 18-ох пластових станиць та осередків із таких областей України: Львівської, Тернопільської, Івано-Франківської, Волинської, Рівенської, Київської, Закарпатської, Донецької та Дніпропетровської. Згадані делеґати репрезентували майже 1,500 членів і прихильників Пласту в Україні. Керівні органи Пласту очолюють, пл. сен. Олег Покальчук як голова Крайової Пластової Старшини і пл. сен. Богдан Генега, як голова Крайової Пластової Ради.

Організаційна структура Пласту і його співпраця із Міжнародним Скавтським Бюром та Конференцією Українських Пластових Організацій напевно будуть полагоджені позитивно.

У цій статті порушу, на мою думку, центральну ідею непорушности і актуальности Пластової Ідеї сьогодні в контесті цієї світоглядово ідейної руїни і порожнечі, котру створила на протязі десятиліть пануюча ідеологія діялектичного марксизму-ленінізму в усіх сферах **життя, та** пануюча у вихованні офіційна ідеологія **„колективізму" і** Макаренкова педагогічна ідея „взриву". **Заки перейду до обговорення суті Пластової Ідеї і її значіння сьогодні,** бажаю хоча б коротко представити це ідеологічне тло, на якому розвинулася виховно-педагогічна думка Макаренка.

Коріння світоглядово-ідеологічної кризи нашого століття сягає до половини XIX століття. Під впливом теорій Дарвіна, Маркса Енґельса та писань Чернишевського і Добролюбова, спочатку як вияв „вульгарного" а відтак діялектичного матеріялізму, людина відчужилася від християнських засад життя. На думку данського філософа Кіркеґаарда, це відчуження від Бога-Абсолюта довело до кризи буття. В ідеологічно-світоглядовій площині, як вияв реакції проти християнського світогляду постав большевизм—ленінізм, а відтак націонал-соціялізм, котрі довели до нечуваних злочинів масового народовбивства, голодомору і расизму. Діялектичний марксизм-ленінізм, оснований на ворожнечі і ненависті (так звана „мораль чекіста"), довів до нечуваних звірств, симптомами яких є Биківня, Дам'янів яр, та сотні їм подібних місць.

Теоретичне обґрунтовання „моралі чекіста" знаходимо в писаннях Антона Макаренка, котрий сам був чекістом і директором „трудововиправної" колонії НКВД у Броварах біля Києва в 1930 роках. Сам Сталін, Ґорький і офіційні ідеологи Комуністичної партії уважають Макаренка творцем теорії „колективізму" у вихованні, як також ідеалом совєтського педагога нового типу. Його теорія це мішанина діялектичної логіки і рефлексології Сеченова і Павлова, котрі заперечували в людини можливість свобідного вибору і твердили, що можна створити „людину автомата". Макаренко, як педагог пропаґував поняття „парадоксального гуманізму" і твердив, що терор це вияв найбільш взнеслого гуманізму, бо він примушує людину працювати для комунізму, не зважаючи на її бажання. Макаренко у своїх писаннях вихваляв Фелікса Дзержинського і його чекістів. Тут слід згадати, що педагогічні теорії Макаренка вже від самого початку підлягали гострій критиці. Наприклад, на засіданні секції соціяльного виховання Українського Наукового Інституту Педагогіки 14-го березня, 1928 року, в присутності представників Комісаріяту Народної Освіти України, **Макаренко виголосив** реферат про свої педагогічні **погляди. Одначе** засідання прийняло резолюції, осуджуючи **його виховні методи.**

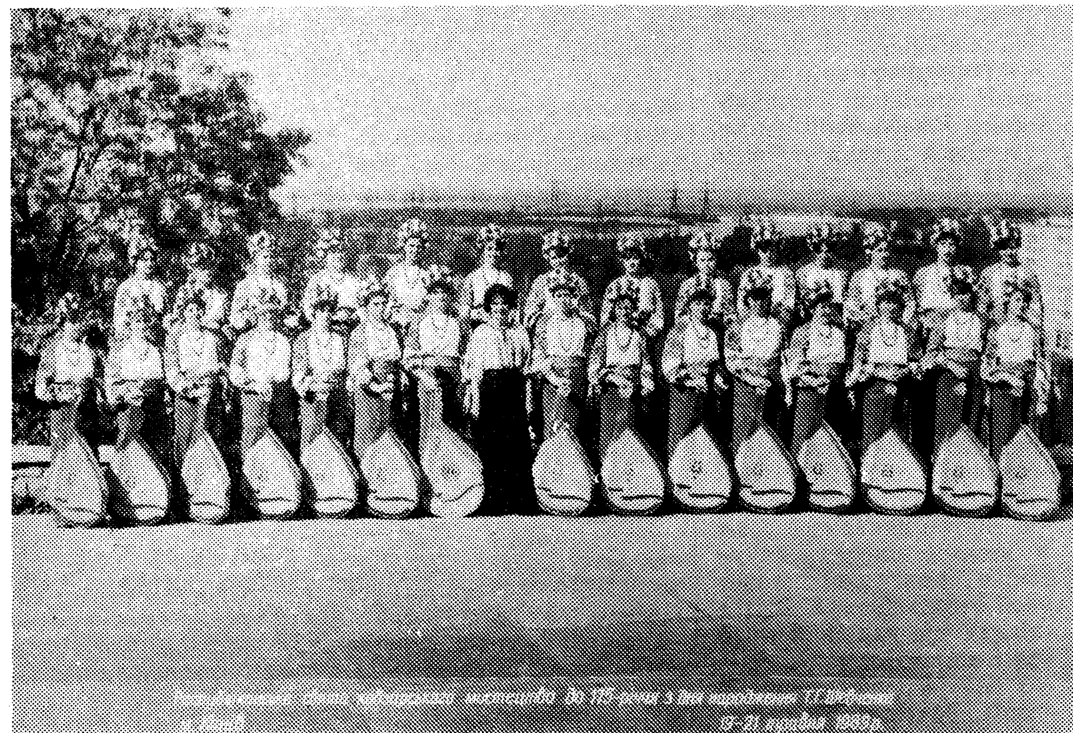
Тоді Макаренко залишив Куряж біля Харкова і став директором колонії ім. Дзержинського. Згадана колонія була під безпосереднім наглядом ҐПУ. Відомо, що Макаренко ставився крайньо вороже до педагогічної науки як такої. У своїй „Педагогічній Поемі" на сторінці 685-ій, він писав дослівно: ...„Оксана Петрівна приїжджає в ролі практикантки до колонії, набита вірою у педологію і рефлексологію, одначе, захоплена комуною, забуває про ті дурощі". Він також твердив, що представники чистої педагогічної науки, яких він називав „сволоч" і „петлюрівці" намагаються пропхати під плащиком совєтської науки контреволюційні ідеї. Макаренко безперечно вже належить до історії, як і ціла ленінсько-сталінська ідеологія. На жаль, одначе, ще недавно, бо тільки дра роки тому, міністер Народної Освіти України вихваляв Макаренка, його ідеологію та його педагогічну методу. У цьому контексті Пластова Ідея вірности Богові й Україні має нову актуальність і непорушність сьогодні. Вона є віддзеркаленням тисячолітньої традиції християнського світогляду, опертого на пошануванні людської гідности, світогляду який став інтеґральною частиною нашої української духовости, речником якої став наш національний геній і пророк Тарас Шевченко. Він розумів, що тільки нова могутня ідея зможе зрушити сумління народу, перемінити „рабів німих" у націю свідомого свого минулого і свого світлого майбутнього. Він благав Бога, щоб Той післав йому „...Святеє слово, святої Правди голос новий". Для нас Шевченкова Правда оперта на християнському світогляді є запорукою нашого світлого майбутнього тепер, коли на наших очах розлетілася марксистсько-ленінська ідеологія „людини" оперта на механічній філософії, атеїзмі і клясовій боротьбі.

Відродження Пласту в Україні — це також запорука духового обновлення української молоді, яка відкинувши облудні кличі „ленінського" виховання і „моралі чекіста" виявить свою „українську мудрість" та знайде в пластовому світогляді і пластовій виховній системі відповідь на болючі проблеми сучасности. Суть пластового світогляду віддзеркалена у вірності Богові і Україні, а суть пластової виховної системи віддзеркалена у чотирьох словах пластового привіту СКОБ (Сильно, Красно, Обережно, Бистро).

(Закінчення на стор. 3)

КАПЕЛЯ БАНДУРИСТОК ЗІ ЗОЛОЧЕВА

Жіноча капеля бандуристок зі Золочева. Посередині Марія Ваврик-Феньветі.

Відомий письменник діяспори Василь Барка у зверненні до нас, бандуристів, сказав: „Кобзарство заключає в собі вищий світ, а в своїй струнно-дзвенющій красі музики має чудовий бальзам проти теперішніх недуг нашого часу. Лікує душевні рани.Ріднить нас із предківською долею, звідки приходить жива снага для нашої душі".

Існуванню капелі бандуристок у Золочеві на Львівщині завдячуємо її керівникові мисткині Марії Ваврик-Феньветі. Любов до пісні і музики вона завдячує своїм висококультурним батькам. Мати її була письменницею, батько греко-католицьким священиком, а до того й лікарем. Будучи ще дитиною, виростала в домі, де постійно чула музику. Вже маленькою часто брала участь у різних концертах, виступаючи на сцені, деклямуючи вірші Шевченка і своєї мами-поетеси. Коли стала дівчинкою, крім загальної школи, вивчала музику. Вже тоді відчула, що Бог дав їй мистецьку іскру, якою вона повинна запалювати інших. Тоді вона вже грала на фортепіяні, знала багато українських пісень, читала свої вірші, плекала мрію піти слідами своєї мами і стати письменницею. Якраз у той час приїхала до них Капеля бандуристів з Києва. Мама купила великий букет квітів і вони удвох вручили їх Григорієві Китастому. Марія не відривала очей від сцени, а бандура, якої вона досі не бачила, зачарувала її. Серед сивобородатих, як вона назвала козаків, був молоденький, високий, чорнявий, а до того ще кучерявий хлопчик-бандурист Петрусь Китастий. Чарівне звучання бандур зовсім її загіпнотизувало. Після концерту її мама запросила кучерявого Петруся з бандурою до їх хати. Петрусь, граючи на бандурі для цілої родини, мабуть, усі пісні які він тільки знав, — зворушив усіх до вдячних сліз. А коли заграв і заспівав думу, то й батько прослозився. Після того пішли до чудового лісу, який оточував їх місцевість. І хоч уже були жнива, Петрусь надибав суницю, зірвав її із стебельцем і подарував Марії. Вона ту суницю не з'їла, принесла додому і засушила у книжечці. Тоді їй і не снилося, що через 40 літ вона ще раз зустрінеться з Петрусем — тепер уже Петром Китастим — під час виступу капелі бандуристів ім. Т. Шевченка з Дітройту, яка в червні загостила до Золочева.

Перша зустріч з бандурою зачарувала також маму, яка відразу купила інструмент.

На жаль, все раптом обірвалося. Батьків засудили на розстріл, але пізніше кару смерти замінили на 50 років заслання в Сибірі. З батьками вивезли Марію і її сестру. По сімох роках, втративши маму і сестру, які не витримали тяжкої праці в Сибірі, вернулася з батьком до Золочева. Мала велике бажання вчитися у консерваторії, але для неї дорога була закрита. Відразу взялася серйозно за бандуру. Через кілька років створила вже капелю. Початки були тяжкі. Не було нот для бандури. Марії прийшлося робити переклади з фортепіяна. Для неї відкрилося широке поле діяльности. Писала свій власний репертуар для бандури. За кілька років заснувала дівочу капелю у повному розумінні цього слова. 1970 року вона здобула творче визнання як Народна капеля бандуристок. Популярність капелі зростала з кожним днем. Часто виступала в радіо і на телебаченні. 1971 року капеля стала лавреатом республіканського огляду. 1972 рік був великим досягненням. Під час виступу на Чернечій горі в місті Каневі біля пам'ятника Шевченкові зробили запис документального фільму. В 1976 році капеля бандуристок взяла участь у міжнародній конференції з питань естетичного виховання молоді у місті Монтре в Швайцарії. В 1979 році виступали на концерті перед учасниками всесвітньої конференції, присвяченої Міжнародному року дитини. В 1981 році взяли участь у святкуванні 1500-ліття існування Києва. Протягом 1986 року капеля двічі виступала у Польщі. 1989 року капеля стала лавреатом республіканського конкурсу кобзарського мистецтва в Каневі на святкуваннях 175-ліття народження Шевченка. Того ж року виступили успішно в Гельсінкі, Фінляндія. Цього року капеля виступила на Тернопільщині, де величаво відбувалися святкування дня народження відомого просвітителя Степана Чарнецького, автора пісні „Ой у лузі червона калина похилилась", яка стала нині на Україні другим гимном.

Крім праці з капелею за 35 років Марія Ваврик-Феньветі випустила десятки учнів. Понад 40 стали вчителями гри на бандурі, з того шість працюють вчительками — допомагають їй. Надія Хома працює солісткою Львівської філярмонії ім. С. Людкевича, Лариса Дедюк є солісткою Кримської філярмонії. Вона також виступала в Чехо-Словаччині, Німеччині, Канаді. Надя Хома об'їхала півсвіта з бандурою у складі тріо бандуристок. Всі її студенти підтримують тісний зв'язок з нею.

Треба згадати, що її першим вчителем гри на бандурі був Юрій Сінґалевич, який сам робив бандури і був тоді найкращим виконавцем, солістом, але, на жаль, загинув у катастрофі в молодому віці.

Головним її вчителем і наставником був проф. Львівської консерваторії В. Герасименко, людина, яка повністю віддала своє життя бандурі. Його бандурами нині користується капеля бандуристок. Марія називає Герасименка чародійним майстром, бо бандури його відрізняються від інших дзвінким звучанням, і, що найголовніше, є легкі.

Якраз цього року Марії Ваврик-Феньветі присвоїли звання Заслужений працівник культури України.

На моє прохання Марія погодилася поїхати до Арґентини, Бразилії і Параґваю на три місяці і попрацювати з кобзарськими клітинами, які я там зорганізував. На це потрібні великі фонди. Такі інтенсивні курси мали б там відбутись під час їх літніх вакацій у січні, лютому і березні. Лишилось дуже мало часу. Я звертаюсь до ширшого громадянства допомогти їй фінансово. Пожертви прошу складати на Bandura Magazine act No. 12375 Selfreliace, New York, N. Y. 10003.

Микола Чорний

В НЕДІЛЮ, 22-ГО ВЕРЕСНЯ, німецька поліція арештувала 22 так званих „голених голів" — представників крайньо правих угрупувань в Саксонії. Вони були ініціяторами нападу розлюченого натовпу неонацистів на будинок, в якому мешкає понад 100 робітників з В'єтнаму і Мозамбіку.

В НЕДІЛЮ, 22-ГО ВЕРЕСНЯ, в Парижі розпочала працю **10-денна конференція харчової сільськогосподарської** організації ООН. На ній буде докладно обговорено заходи, котрі належить вжити, щоб припинити згубне **вирубування лісів на плянеті. Крім того, конференція виробить програму міжнародного симпозіюму в питаннях** охорони довкілля, який відбудеться в червні 1992 року в Ріо-де-Жанейро.

У КИЄВІ ВІДБУВСЯ СОБОР Української Православної Церкви (недавньої російської), присвячений церковному життю в республіці. Собор прийшов до висновку, що в незалежній Україні треба мати єдину Українську Православну Церкву. Митрополит Філарет оголосив, що на спеціяльній пресовій конференції виступить з відповідною заявою.

Нове нотне видання

Українська музична фірма „Дума" недавно випустила в світ своє найновіше нотне видання „Українська естрада". В елеґантно оформленому зошиті знаходяться десять сучасних українських пісень в обробці Олеся Кузишина, які друкуються вперше поза межами України.

З цих, „Струмочок", „Тиша навкруги" і „Кохана" найбільш відомі на еміґрації. Далі — „Гуцулочка", „Ой чия, ти чия", „Летіла лебідка у вирій", „Любисток", „Я прийду по райдузі", „Клич мене" та „У саду за селом" — пісні, які увінчалися успіхом в Україні і напевно зачарують любителів української естрадної музики на Заході.

Пісні аранжував О. Кузишин для голосу і фортепіяну. Включені також ґітарні акорди та повні тексти пісень. До кожної пісні подано пояснення до тексту в англійській мові. Мистецьке оформлення видання — робота української мисткині Люби Мазяр.

„Українська естрада" буде вартісним додатком до кожної нотної бібліотеки. Збірку можна набути в українських крамницях, або безпосередньо від видавництва, висилаючи чек на 10 дол. на адресу: Duma Music Inc., 580 Alden St., Woodbridge, N. J. 07095. Мешканців Ню Джерзі зобов'язує 7% податку. Зарубіжних покупців просимо вирівнювати належність тільки інтернаціональними грошовими переказами.

Непорушність...

(Закінчення зі стор. 2)

Згадані чотири слова на перший погляд, кожне зокрема, висловлюють противоріччя. Одначе у гармонійному співвідношенні вони висловлюють глибокі психологічні думки. Сама необмежена сила часто доводить до руїни, зла і насильства. Тільки сила, яка є цілеспрямованою контрольованою і обмеженою красою характеру, творить довготривалі вартості людського духа. Без краси сила є насильством, в сполуці із красою вона стає позитивним явищем. Це була корінна проблема так само брунатного, як і червоного фашизму, що вони проповідували значіння необмеженої сили і насильства. Світогляд „іберменшів" так само як „мораль чекістів" мають це саме філософічно-психологічне коріння.

Обережність і бистрота, як риси характеру в психологічному розумінні є позитивними прикметами. Людина, яка обережна у висловлюванні своїх поглядів буде вирозумілою і толерантною до інших. Така людина легкодушно не піддається згубним впливам, що їх так багато сьогодні у світі. Обережність напевно навчить наших пластунів вибирати це із впливів Заходу, що позитивне і будуюче і відкидати це, що є неґативне і незгідне із християнськими морально-етичними засадами. Відкинувши згубну ідеологію марксизму-ленінізму і „мораль чекістів", наша молодь повинна також відкинути погубний нігілізм Заходу і „дешеву" мораль Голливуду.

Шукаючи за „своєю українською мудрістю" у нашій історії і традиції, ми повинні пригадати собі на слова тих, що „в Шевченкові сліди ступали", а особливо на слова передчасно померлого поета Василя Симоненка, який у одній із своїх поем висловив ось такі глибоко вдумливі слова: „Нехай мовчать Америка й Росія, як я з тобою, Мамо, говорю". Над цими словами слід би нам пластунам застановитися тепер напередодні Конференції Українських Пластових Організацій, котра відбудеться в днях 12-го—13-го жовтня, 1991 р. Це вперше в історії Пласту відбудеться згадана конференція в так вагомий, історично переломовий час. На конференції напевно будуть висловлені різні думки і різні погляди, якими шляхами повести Пласт в майбутньому. Напевно будуть висловлені думки, щоб Пласт усучаснити, щоб класти наголос на розваговоспортивну сторінку пластової діяльности, щоб передумати деякі аспекти Пластового Закону. Думання і шукання нових шляхів є питоменним для пластунів, але також є намагання „оминати зрадливі яри". Самозрозуміло, що спортивно-розвагова діяльність важлива. Пластуни завжди вірили, що в здоровому тілі здорова душа. Одначе суть-есенція Пласту від самого його заснування було шукати шляхів для виховання „нової людини", будівничого своєї вимріяної і кров'ю мільйонів мучеників освяченої держави. На протязі минулих вісімдесяти років Пластовий Виховний Ідеал себе повністю виправдав. Нам його сьогодні потрібно навіть більше ніж будь-коли. На Україні проростає нове життя на руїнах, що їх принесли для нашого народу ті, котрі були виховані в дусі „нової моралі чекістів". Яка це була „мораль" пригадаймо собі, прочитавши частину вірша молодого поета, присвяченого жертвам Дам'янового яру:

„...із передсмертними сльозами
Злилися в одно вечірні роси,
І простелилися полями
Високий стан і чорні коси,
Кругом з великої руїни
Життя невтомно проростає
Цвіте на славу України
Ланом хвилястим, темним гаєм".

Пластуни виховані в любові до Бога і України, в дусі братерства, дружби, толеранції, пошануванні людської гідности, напевно допоможуть збудувати квітуче життя у нашій Українській Державі. Цих кілька роздумувань з нагоди Конференції Українських Пластових Організацій бажаю закінчити побажанням, щоб пластовий прапор, котрий по роках руїни і терору знову „замаяв в гордій славі", вказав нашій молоді на „нові величаві шляхи", на яких „замовкнуть тихі невільничі думи", а гордо буде „лунати спів" вільних людей.

Замість квітів на свіжу могилу
св. п. Йосифи Блюй
колишньої пацієнтки, складаю даток в сумі 50 дол. на НАРОДНИЙ РУХ УКРАЇНИ.

Д-р Іван СМАЛЬ з родиною

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
мого дорогого МУЖА

бл. п. д-ра дентистики

СЕМЕНА КОЧІЯ

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в суботу, 28-го вересня 1991 р. о год. 8-ій рано
в катедрі св. о. Миколая в Чикаґо, Ілл.

Про молитви за спокій душі покійного просить
ДРУЖИНА

Для вшанування пам'яті мого покійного мужа складаю даток в сумі 1000.00 дол. на виховання священиків.

В НЕДІЛЮ, 22-ГО ВЕРЕСНЯ, у Вірменії відбувся референдум про незалежність республіки від Совєтського Союзу. В ньому взяло участь 95 відсотків населення. 94 відсотки учасників віддали свої голоси за незалежність.

Ділимося сумною вісткою з родиною і приятелями, що в середу, 11-го вересня 1991 р. відійшов у вічність
мій найдорожчий МУЖ

бл. п.

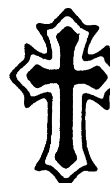
ПЕТРО ЯСІНСЬКИЙ

в Торонто, Канада,
нар. 18-го липня 1915 р. в с. Грабовець Івано-Франківської обл.

Покійний залишив в смутку дружину Ольгу та ближчу і дальшу родину в Україні, Канаді і багато приятелів та друзів.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в церкві св. о. Миколая, Квін і Белвуд в Торонто, Канада.

Дружина — ОЛЬГА
і член рідні — ГАЛЯ

Ділимося сумною вісткою з ріднею, приятелями і українським громадянством, що з волі Всевишнього відійшов у вічність в понеділок, 23-го вересня 1991 р., народжений в Україні на Полтавщині

бл. п.

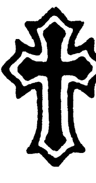
ІВАН ЙОВА

проживши на цій землі 77 років.

В глибокому смутку залишені:

дружина — АННА
доня — д-р ЛЮБОВ
брат — ОЛЕКСАНДЕР з родиною в ЗСА
сестра — АННА з родиною в Україні

ПОХОРОНЕНИЙ буде на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж. в середу, 25-го вересня 1991 р.

Ділимося сумною вісткою з родиною і приятелями, що 23-го вересня 1991 р. на 85-му році життя відійшла у вічність
наша найдорожча
МАМА і БАБЦЯ

бл. п.

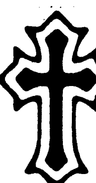
ЛЮБОВ САВОЙКА
з дому ЯРИМОВИЧ

ПАРАСТАС в середу, 25-го вересня 1991 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин, 1600 Stuyvesant Ave., **Юніон, Н. Дж.**

ПОХОРОН в четвер, 26-го вересня з цього ж заведення о год. 10-ій рано до церкви св. Івана Хрестителя у Виппані, Н. Дж., а опісля на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Прибиті горем:

донька — ОКСАНА МІЗЬ
внук — д-р РОМАН ГНАТІВ
та ближча і дальша родина в Америці, Канаді, Німеччині й Україні

Ділимося сумною вісткою з ріднею, приятелями, знайомими, що 19-го вересня 1991 р. упокоївся в Бозі на 85-му році життя
наш дорогий
БРАТ, ВУЙКО І ХРЕСНИЙ БАТЬКО

сл. п.

ЙОСИП (ОСИП) ГУПАЛОВСЬКИЙ

нар. в Стрию, Україна

ПАРАСТАС — субота, 21-го вересня о год. 7-ій веч., та в неділю, 22-го вересня 1991 р., о год. 6-ій веч. в похоронному заведенні П. Яреми при 129 Іст 7-ма вул. Ню Йорк.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ — понеділок, 23-го вересня 1991 р. о год. 9-ій рано в тому заведенні, а відтак Заупокійна свята Літургія о год. 9:30 рано в церкві св. Юра в Ню Йорку, а опісля на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Ню Джерзі.

Залишив у глибокому смутку:

сестри —
ЕВСТАХІЮ МІЛЯНИЧ з родиною
МАРІЮ ОВЧИННИК
брата — РОМАНА з родиною в Україні
сестрінків — ІГОРЯ, ЗОРЯННУ, МОТРЮ І РОСТИКА з родинами
братаницю — ІРЕНУ з родиною в Україні
внуків — МАХАЙЛА, МАЮ, ЛІСУ І АЛЕКСУ
та ближчу і дальшу родину в Україні, Англії й Америці

ЗАКАРПАТТЯ НАУКОВО САМОВИЗНАЧИЛОСЯ

Чикаґо (КоЗІ). — „Хай живе вільне й оновлене Закарпаття у незалежній і неподільній Україні" — так закінчувалася телеграма, що її вислали 26-го серпня 1991 року учасники міжнародної наукової конференції в Ужгороді до голови Президії Верховної Ради України. І такий дух панував на протязі цілого тижня на цій науковій конференції від 26-го серпня до 1-го вересня, що її відкрито у два дні після проголошення незалежности України. Цю конференцію готувалося цілий рік, а до її організаційного комітету, очолюваного проф. П. Чучкою, належали вчені Ужгороду, Києва, Пряшева, Юґославії та Америки. Понад 100 доповідачів зголосилося з доповідями з України, Росії, Чехо-Словаччини, Угорщини, Юґославії, Румунії та з ПівнічноїАмерики й Австралії. Кілька з них не могли приїхати, проте виголошено рекордне число доповідей, бо понад 90, на загальну тему конференції: „Українські Карпати: Етнос, історія, культура". Доповіді і повідомлення охоплювали такі галузі карпатознавства, як археологія краю, історія, в тому і новітня політична та культурна, етнографія, літературознавство, мовознавство, екологія тощо. Переважна їх частина — це були оригінальні дослідження, котрі після опублікування матеріялів конференції в окремому збірнику становитимуть значний вклад в карпатознавство й загальну українську науку.

Відкриваючи конференцію, ректор Ужгородського Державного Університету Володимир Сливка сказав: „Символічно, що наша конференція є першою в незалежній демократичній Україні. Я поздоровляю вас з цією історичною подією і закликаю вірою і правдою, сумлінністю і честю, життям своїм служити нашій Україні".

Співорганізаторами конференції з Ужгородським Державним Університетом були Кошицький університет ім. Шафарика, Міжнародна Асоціяція Україністів, Наукове Товариство ім. Шевченка, Наукова Рада СКВУ, Республіканська Асоціяція Українознавців, Т-во Української Мови ім. Шевченка „Просвіта" та Т-во „Україна".

На пленарній сесії в колишньому будинку Політосвіти (тепер Суспільно-Політичний Центр) були виголошені такі загальні доповіді: „Шлях до себе: Закарпаття в XX стол." (проф. В. Маркусь, Чикаґо, „Загально-український контекст літератури Закарпаття" (доктор філологічних наук О. Мишанич, Київ), „Із сорокарічної відстані" (проф. І. Фізер, Ратґерс, ЗСА), „Від безвісті до державности: суспільно-політичний розвиток Закарпаття в міжвоєнний період" (доктор історичних наук І. Поп, Москва), „У пошуках національної ідентичности" (доц. Ю. Бача, Пряшів) та „Українська мова і літературний процес на Закарпатті" (письменник Іван Чендей, Ужгород). Через брак часу дві з цих доповідей виголошено на секційних засіданнях.

Паралельно проходили дві секції — суспільствознавча і філологічна, яка включала літературознавство, освіту, культуру. Засідання секцій відбувалися на протязі трьох днів; після доповідей були цікаві дискусії. Годі відзначувати окремих доповідачів, бо всі вони вносили щось нового. Варта тільки згадати, що помітно була заступлена проблематика карпатоукраїнсько-руського етносу в Юґославії, східній Словаччині, етногенези й етнографії реґіону, релігії, еміґрації з карпатського краю (два останні комплекси могли бути ширше представлені, але це залишається на програму майбутніх реґіональних карпатських конференцій). Відрадно, що були порушені й теоретичні аспекти етнічної ідентичности (теорія груп, етнічні співгрупи у стосунку до матірної нації, міжетнічні взаємини) в доповідях доктора В. Євтуха (Київ) та проф. Ю. Томаша (Новий Сад, Юґославія); останній виголосив свою доповідь на першій пленарній сесії.

В середу 28-го серпня конференція відбула виїзну сесію в Хусті з метою відзначення 100-річчя народження там же закарпатського письменника Олександра Маркуша, що й там же похований. З тієї ж нагоди перебування в Хусті учасники конференції відмітили події на Закарпатті в 1939 році, відвідавши будинок, де відбувався соймКарпатської України 15-го березня 1939 року, і могили карпатських січовиків. Ще побували учасники в краєзнавчому музею та в греко-католицькому соборі, біля якого знаходилася резиденція президента Августина Волошина.

Сотні хустчан вітали учасників конференції біля будинку районної ради, у сесійному залі якої проходила святкова сесія з участю місцевої влади (яка швидко почала перебудовуватися), культурних діячів і молоді. Виступали письменники, що вчилися у Маркуша, а також його внучка.

Подібно в Ужгороді учасники конференції відзначили видатного поета і письменника Закарпаття Василя Ґренджу-Донського, відкриваючи на будинку, де він жив на Друґетовій площі в 1930-их роках, пропам'ятну таблицю з його погруддям. Пів дня запляновано програми забрали непередбачені активности у зв'язку з нашою „оксамитною" революцією — участь у мітинґах та в демонтажу пам'ятника Ленінові на Народній Площі перед Обласною Радою. Деякі учасники ще брали участь у церемонії „посвячення" студентів (врочисте прийняття першокурсників до університету) та в загальному зібранню професорів університету, т. зв. науковій раді.

Останнього дня конференції в суботу, 31-го серпня, проведено круглий стіл на тему: „Українське карпатознавство — сучасний стан і завдання". Тоді ж на пленарному засіданні схвалено резолюції „Підсумки і пропозиції" цієї важливої конференції, що їх надрукувала ужгородська, львівська і київська преса. Серед важливих пропозицій схвалено відбути в 1993 році чергову карпатознавчу конференцію, створити в Ужгороді центр дослідження Українських Карпат та видати матеріяли цієї конференції окремим збірником. Редакцією займеться д-р О. Мишанич.

Місцеві організатори порадували прибулих учасників з-поза Закарпаття (із західної діяспори було понад 25 осіб) двома чудовими концертами — одним у виконанні ужгородського фолкльорного ансамблю „Третій празник", а другим з участю низки мистецьких груп з Ужгороду, а також з провінції. Серед них особливо вирізнявся ужгородський хор педагогів, який виконав ряд клясичних і народних пісень. Для Ужгороду було новиною, коли цей хор вперше проспівав на початку концерту молитву за Україну „Боже Великий", а на закінчення національний гимн.

В цілому, міжнародна конференція карпатознавців в Ужгороді залишила помітний слід серед всього населення Закарпаття. Це був вияв справжніх думок і переконань інтелектуальної еліти краю та прагнень народу, де і як йому бути.

В Україні

(Закінчення зі стор. 1)

тримку проголошення України незалежною державою.

Одеса. — 5-го вересня. Як повідомила одеська обласна газета „Чорноморська Комуна", керівництвом ЗМОПУ Києва та Одеси до МВС республіки та ВР України подано спільну заяву, де підтримується процес департизації суспільства. Автори заяви зазначають, що ЗМОП відмовляється від участи у будь-яких політичних маневрах і закликають негайно вирішити питання правового і соціяльного захисту людей, які щодня ризикують своїм життям.

Павлоград, Дніпропетровської области. — 8-го вересня, працівники міського відділу внутрішніх справ з власної ініціятиви демонтували пам'ятник Дзержинському на вулиці Шевченка. Знімаючи пам'ятник, працівники міліції заявили, що на вулиці, котра носить ім'я великого кобзаря, має стояти пам'ятник поетові, а не „залізному Феліксу".

Дніпропетровське. — Редакція газети Рад народних депутатів области „Собор" з'ясувала, що штаби з надзвичайних ситуацій, створені згідно з рішенням керівництва облради та облвиконкому 20 серпня 1991 року дублювали створені в області ще **у жовтні 1990** року комісії з надзвичайних ситуацій, план роботи котрих затверджено 20 грудня 1990 року. Склад осіб, включених до обласного надзвичайного штабу, утвореного 20 серпня 1991 року, повністю дублює склад минулорічної обласної комісії з надзвичайних ситуацій за винятком начальників електромереж та управлінь магістральних газопроводів, а також медпрацівників. Головою штабу є Микола Задоя, який одночасно займає посаду голови облради і облвиконкому. Метою створення штабів, як пояснив Микола Задоя, була турбота про забезпечення життєдіяльности всіх сфер народного господарства і дотримання **громадського порядку. Газета „Собор" відзначає, що** оскільки надзвичайна сесія облради не розпустила шта**би, утворені 20 серпня, а комісія з надзвичайних ситуацій також не припинила свого існування, виникає двозначна ситуація. Керівництво облвиконкому не спромоглося дати журналістам газети якогось зрозумілого пояснення щодо стану зі штабами. На думку журналістів газети „Собор" створені штаби були звичайними комітетами ДКНС.**

Трускавець. — 8-го вересня. Тут урочисто відкрито пам'ятник Тарасові Шевченкові. Після відкриття пам'ятника Кобзареві відбувся багатолюдний мітинґ, організований демократичними силами реґіону.

Берлоги, Рожнятівського району, Івано-Франківської обл. — 5-го вересня. Тут будується цегельно - черепичний завод продуктивністю 30 млн. штук цегли і 5 млн. штук черепиці на рік. Завод споруджує Калуське дослідно-виробниче об'єднання Карпатнафтомаш спільно з італійською фірмою „Індустрія-Пардніо". Сировину даватиме родовище глини, що недавно відкрито на околиці села Берлоги. Спеціялісти стверджують, що сировинни вистичить не менше як на 25 років. Першу партію продукції завод випустить наприкінці 1992 року.

Коломия. — 5-го вересня. Під час святкування 750-річчя міста закладено камінь під монумент Тарасу Шевченку. Варто нагадати, що у місті раніше був пам'ятник великому кобзареві, але він був знищений під час першої світової війни.

Харків. — 5-го вересня. Студенти третього курсу, факультету Харківської юридичної академії виставили пікет біля приміщення академії на знак протесту проти переведення факультету в статус закритого міліцейського. Вже кілька днів студенти не відвідують лекцій.

Харків. — 5-го вересня. О 10-ій годиніо ранку над облрадою замайорів синьо-жовтий національний прапор. Незважаючи на спір виконкому, його все ж таки було піднято.

26-го вересня виконком Київміськради прийняв рішення про перейменування площі імени Жовтневої революції. Тепер площа називатиметься так, як її вже давно називають кияни — Майдан Незалежности. Вирішено також демонтувати скульптурну групу на чолі з Леніним ,що досі спотворювала майдан. Знесення відбудеться, коли вирішать, як це зробити, щоб не пошкодити станцію метро під площею. Поки що схиляються до опрацьованого вибуху, але кияни після мітинґу, що відбувся на майдані Незалежности ввечорі 26-го серпня почали демонтувати голіруч. Пам'ятник Леніну на бульварі Шевченка, поки що зносити не можна, бо він чомусь вважається історичною пам'яткою, і тому потрібен дозвіл Товариства охорони пам'яток.

26-го серпня відбулася зустріч народного депутата України Голови УРП Левка Лук'яненка з робітниками Київського авіязаводу. Він розповів про послідовну і рішучу тактику УРП і Народної Ради в дні державного перевороту, викрив по суті зрадницьку позицію Леоніда Кравчука, яка давала можливість заколотникам розправитися спочатку з демократією в Росії, а потім на Україні. Кравчук очікував, дивився звідки вітер повіє, щоби стати на бік переможців. Лук'яненко відповів на численні запити. Зокрема, на питанняк, як слід ставитись до рядових комуністів, відповів: „Не можна починати будувати нову Україну з помсти. Основна маса працівників, установ, що були членами партії, є спеціялістами в своїй галузі. Вони радо працюватимуть для України. З посад будуть усунені тільки явні злочинці".

27-го серпня секретар УРП Петро Борсук був направлений в комісію по опечатуванню документів Київського обкому та міськкому КПУ. О 15-ій годині він став свідком, як прокурор м. Києва Степан Лотюк самочинно форсував комісію. На вимогу п. Борсука включити його до складу комісії, Лотюк категорично відмовився це зробити. Схоже, склад комісії, як і склад занятих, було підібрано на згоду першому секретареві Київського міськкому КПУ Корнієнкові, який там знаходився і також відмовив у включенні Борсука до складу комісії. Йому, як і кореспондентові „Вечірнього Києва", навіть було заборонено зайти до кімнати, де знаходилась комісія. Отже, комуністи перевіряють комуністів.

Суми. — 8-го вересня. На площі Незалежности відбулися збори щодо необхідности проведення референдуму про дострокове припинення повноважень обласної Ради народних депутатів. Близько тьох тисяч мешканців міста поставили свої підписи під відозвою про проведення референдуму.

ПОМИЛКА В НАЗВАХ

У посмертній згадці „Лиш по тобі жаль глибокий позістав...", вміщеній у „Свободі" з 17-го **вересня**, слова „а згодом Яблуниця" (перша колонка) належить читати: „а згодом Яблониця", а слова „в Турці під Стриєм" (третя колонка) треба читати: „в Турці над Стриєм".

Україна...

(Закінчення зі стор. 2)

органи республік мали б право анулювати закони Верховної Ради СССР, якщо вони незгідні з конституціями республік.

Про уряд СССР закон не говорить нічого. Замість того, він встановляє керовану президентом СССР Державну Раду СССР, в якої склад входили б найвищі урядовці (мабуть президенти) республік.

Закон передбачає теж Економічний комітет, який координував би впровадження економічних і соціяльних реформ. Президент і Державна Рада СССР керували б працею виконавчих органів (?) Союзу в ділянках оборони, безпеки, правопорядку та міжнародних справ.

І врешті основна зміна у процедурі поправок до конституції СССР. Зміна, прийнята Верховною Радою СССР набрала б силу закону тільки тоді, коли всі члени Союзу цю зміну ратифікують. Цей пункт теж різниться в основний спосіб від попереднього проєкту Союзу, бо дає право вето кожному членові Союзу. Не менше важним є факт, що Закон цей про ніякі союзні податки не говорить. Виходить, що хоч-яка союзна інституція залежала б від одноголосної згоди всіх членів Союзу.

Немає сумніву, що Україна на досить довгий переходовий час дуже скористала б з організованої економічної спільноти колишніх членів СССР. Та було б трагічною помилкою, коли б Україна погодилась на союзне військо, союзні податки, союзні гроші, та союзні границі. Після перевороту відношення сил у ВР України змінилось у радикальний спосіб. Всупереч запевнення багатьох людей про монолітну і незломну єдність „групи 239", було цілком на місці припускати, що серед цієї групи була значна кількість законспірованих самостійників, інакше вони не голосували б за актом незалежности України та за завішенням діяльности КПУ. І тому є надія на те, що ВР України відкине хоч-яку форму Союзу, яка вкорочувала б політичну суверенність України.

Верховна...

(Закінчення зі стор. 1)

сунків держави і виробників, а також для іноземних інвестицій, оскільки стаття 3 дозволяє заснувати в **Україні** іноземні акціонерні товариства.

На денному засіданні була зачитана заява, під якою підписалося 80 народних депутатів від Народної Ради і кількох партій. Суть заяви така: тривожний стан економіки України, робота Кабінету міністрів, влаштування адміністративної економіки над ринковою, відсутність дійової програми виходу з кризи, веде до дискридитації ідеї про незалежність України. Депутати вимагають створення діючих структур переходу до ринку, відставки деяких державних міністрів, розформування органів **КДБ (Комітет Державної Безпеки) та МВС (Міністерство Внутрішніх Справ).**

Народні депутати дали неґативну оцінку проєктові закону про приватизацію житлового фонду. З цього питання доповідав державний міністер з питань інвестиційної політики Володимир Борисовський. Сесія доручила постійним комісіям підготувати концепцію приватизації житлового фонду у республіці. Наприкінці вечірнього засідання з інформацією про хід заготівлі хліба виступив державний міністер з питань продовольства Олек сандер Ткаченко.